

seria de autor

ALEXANDRU
LASCAROV-MOLDOVANU

8

Stând la foc...

Povestiri cu tâlc

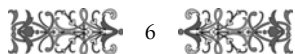
Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2016

CUPRINS

<i>Prefață</i> (Livia Ciupercă)	7
Stând la foc...	12
Păcătosul izbăvit	14
Lanțurile diavolului	18
Două raiuri – două iaduri	22
Băboiul afurisit	27
Cele două cutii	31
Lăsata secului	36
Cel cu musca pe căciulă	40
Ucenicul cârtitor	44
O întâmplare de demult	48
Îngerul păzitor	52
Cel care tot cârtea	57
Cel care nu se poate odihni	61
Potcovarul isteț	65
Prin locurile izbăvirii	70
Vedenia Părintelui Serafim	75

Niște pietre și niște flori	79
O întâmplare cu niște lăutari	83
Puterea milosteniei	87

STÂND LA FOC

Mult îi place omului nostru de la țară să stea, în ceasurile lui de răgaz, la foc și să povestească sau să asculte povestirile altuia.

Focul, pentru el, a fost totdeauna un bun și credincios prieten. Încă din vremea copilăriei, țăranului nostru îi place focul. Copiii care duc vitele la pășune adună găteje sau frunze uscate și fac foc. Flăcării, când ies la coasă și înnoptează la câmp, durează și ei focuri, în jurul cărora se adună și spun tot felul de glume și de povestiri. Plugarilor, când pornesc la munca țărinelor, le ține și lor tovărășie focul. Căraușii, când se întind la drum lung, la popasuri, aprind focul și, după ce ospătează, pornesc și ei la tot felul de povestiri. Ostașul, când capătă oprire în lungile mărșăluiri, tot cu focul se ia. Apoi, în viața cea de toate zilele, iarna, la gura sobei, vara, la vetrele din curte, toți ai casei, la ceasuri anumite, se adună și-și prind privirile tot de sclipirile roșiatice ale focului, ascultând minunatele povestiri, care vin din cine știe ce adânci depărtări ale vremii noastre românești...

Acolo, lângă foc, s-au făurit toate povestirile noastre, care, pe urmă, au fost trecute din gură în gură, de la rând de neam altor rânduri de neamuri, în fir neîntrerupt, precum neîntrerupt este însuși firul cel sufletesc al obștii noastre.

Așa că focul prieten a fost și prieten a rămas omului nostru de la țară, și de aceea și eu, când a fost să pun un nume acestei cărți cu povestiri, care are a merge tot spre cei de la țară, duhul m-a îndemnat să-i zic așa, precum i-am zis: *Stând la foc...*

Fie ca ea să aducă bun folos sufletesc tuturor aceluia care o vor citi^{1*}.

A.L.M.

* Subiectele povestirilor din această cărtică sunt luate din diferite broșuri, gazete etc., dar prelucrarea lor literară, cum și tălmăcirea creștină a câtorva din ele, îmi aparțin în întregime.

LANȚURILE DIAVOLULUI

Iaca, stăteau odată la sfat mai mulți oameni și grăiau mai osebit despre păcatele acestea omenеști, care isprăvire nu mai au. Privind lista lungă pe care Sfântul Apostol o face, în epistolia lui, cea către Biserica Domnului din Galata, cu adevărat că ne cuprinde un soi de teamă. Ce de păcate, Doamne, ce de alese treburi ale firii celei pământești!...

Dar să zicem mai departe. Stăteau, vasăzică, prietenii aceia ai noștri la un sfat de seară și, privind cum se sting cărbunii în vatră, povesteau.

Și unul din ei, odată cu un adânc oftat, zise:

– Că multe lanțuri mai are diavolul, măi tată, și ia așa ne leagă cu ele... și zicând acestea, făcu cu mâna semn, cum adică ne ferecă necuratul cu lanțurile sale.

Dar bine nu isprăvi vorba prietenul nostru, când, de colo, unul mai bătrâior îi luă vorba din gură și zise cu un glas puțintel cam răstit:

– Ei, asta-i?!...

Celălalt, oarecum lovit în pălărie, răspuse:

– Firește, așa-i cum zic... Ne leagă și pace bună!

Bătrânelul răsuflă atunci, zicând:

– Ba nu-i deloc așa... Nu dracu' ne leagă cu lanțu', ci noi ne ținem cu mâinile prinse de lanțu' lui... Asta-i!...

Se făcu oleacă de clătinare în sfat, dar, curând, omul nostru, cel de-al doilea, aduse cuvenită lămurire cuvintelor sale, zicând:

- Iaca, oameni buni, îngăduiți-mi să vă povestesc o întâmplare prea frumoasă, pe care am citit-o într-o carte adusă de Preacuviosul Ioanichie de-a dreptul de la Muntele Athos, zău așa... Se scrie acolo că într-un sat, să zic, cum ar fi acesta al nostru, era unu' care grozav mai ducea sub nas. Voiesc a zice că era mare bețiv. Ceva care nu s-a mai văzut... Pe ce pune a gura, usca. Bine... Adică, vai de-așa bine - dar așa vine vorba. Și numai iaca, ce văzură niște oameni într-o zi. Dracu' - chiar el, fără îndoială - trăgea cu un lanț pe omu' ista și-l târâia după el spre un loc oarecare. Omu' se căina și striga fără încetare: „Săriți, oameni buni, și scăpați-mă!...”. Oamenii se adunară și priviră spre o asemenea prea plăcută vedere. Dracu' nici nu voia să știe: îl trăgea vârtos de lanț și-l căra spre cimitir. Omu' zbiera de-ți spărgea urechile: „Nu mă lăsați, oameni buni, că iaca spurcatu' mă duce și mă îngroapă de viu!...”. De acolo, din margine, o femeie zise cu ciudă: „Las' să te ducă, păcătoșule, că nu mai ești bun decât de asta: să te roadă viermii, afurisitule!...”. Și dracu' trăgea de nădejde și la nimic nu se uita. Acuma, omu' nu mai mergea pe picioarele lui, ci dracu' făcuse din el târlie, și-l ducea drept spre poarta țințirului. Cu cât s-apropia de locu' cu necaz, cu atât omu' striga mai cu putere: „Nu mă lăsați, oameni buni, nu mă lăsați!...”. Când gata era să-l bage dracu' pe poartă, numai ce un bătrân, care multe văzuse și petrecuse în viața lui, dădu lumea deoparte și, făcându-și loc, veni mai aproape de cel cu pricina și dădu glas, zicând: „Măi frate, măi, dă drumu' la lanț, măi!...”. Da' nimeni nu înțelegea nimic. Atunci, omu' bătrân și înțelept veni la urechea bețivului și-i răcni cu putere: „Măi

frate nebune, desfă-ți mâinile de pe lanț și dă-l pustiei de drac!...”. Și mai zise încă o dată, și încă o dată, adică de trei ori. Era gata să-l bage dracu’ pe poarta țintirimului, când bețivu’ desfăcu pumnii cu care se ținea strâns de lanțu’ cel diavolesc. Așa că dracu’ rămase numai cu lanțu’ și cu năravu’. Ba, din pricina întinsorii, mai dădu și în brânci, când bețivu’ își desfăcu pumnii. Pe urmă...

Bătrânul tăcu, așa, vreo câteva respiraări.

Ceilalți săriră, întrebând:

– Pe urmă?

Bătrânul zise:

– Ce să fie? Pe urmă, nimic... Eu atâta voit-am să vă povestesc... Rămâne ca voi să înțelegeți, dacă fir-ar ceva de înțeles... și iar tăcu.

Văzând că și ceilalți tac, bătrânul găsi de cuviință să dea brânci vorbei mai departe, așa că zise:

– Se vede din această prea frumoasă poveste, adusă de Cuviosul Ioanichie de la Muntele Athos, precum că nu-i drept că diavolu’ ne-ar lega, cumva, cu lanțurile sale, ci numai că noi ne ținem cu mâinile prinse de lanțurile pe care el ni le tot târâie prin dreptul nasului. Și parcă ce? Numai lanțul beției îl are el? Ehe, are fel de fel de lanțuri și lăntișoare cu care ne ademenește. Ba lăntișorul bârfirii, ba al minciunii, ba lăntișorul ceva mai grosior al stricăciunii, ba acela, și mai gros, al „preluărilor” de toate felurile – și așa mai departe... Și noi, în loc să ne căutăm de treabă, numai ce ne agățăm de câte unu’ din ele, părând că dracu-i de vină, dar, la dreptu’, numai noi...

Oprindu-se puțin, înțeleptul cel bătrân oftă ușurel și iar vorbi:

- Dragii mei, o, dragii mei, cât trăim, ne înșelăm pe noi înșine... De ce-am spune că diavolu-i de vină și numai el, când bine știut este, din bătrânii cei mai din bătrâni, că diavolu' nimica n-ar putea face, dacă nu i-am da ajutor - adică dacă nu ne-am agăța și noi de el, când ne poartă pe la nas tot felul de lăntișoare aurite și amăgitoare...

Cei dimprejur tăceau, dovadă că nu aveau ce pune întru întâmpinarea vorbelor bătrânului înțelept.

Și acestea văzând, și nici o împotrivire auzind, bătrânul își potrivea sfârșit de vorbire, zicând:

- Și să zicem că, deodată, greșeală am săvârșit agățându-ne de lanțurile diavolului - dar, vasăzică, putem face ca și bețivu' din poveste... Când gata-i diavolu' a ne căra la țintirim, măcar atunci, făcând o sfortare, să dăm drumu' lanțului, precum a făcut acela... Și-am scăpat...

Tăcerea se făcu încă mai mare în sfatul acela, și bătrânul isprăvi, zicând:

- Iar dacă nu dai drumu', apăi atunci, firește, te duce și te bușește în groapa osândeii de veci... Iaca așa...

Și astfel, sfatul acelor prieteni se sfârși.

BĂBOIUL AFURISIT

Să vedeți cum s-a întâmplat...

Iaca, trăiau odată într-un sat doi tineri însurăței. Viața lor era prea plăcută, întrucât ei se luaseră din dragoste. Vasăzică, se înțelegeau de minune. Nu spunea unul *hăis* și celălalt *cea*, și, de le venea prin dreptul duhului aburul mâniei, ei se mâniiau pe rând, nicidecum odată amândoi. Apoi, el nu-și pierdea vremea la crâșmă și nici ea la stat degeaba și la bârfit. Își căutau, așadar, de treaba lor și se iubeau nevoie-mare.

Văzând diavolul această trebușoară, s-a tulburat și și-a zis: „Îi scâp și pe aiștia – și nu-i bine!...”

Chemă atunci la sine pe un diavolaș care stătea degeaba prin iad și-i porunci:

– Tot stai de nu faci nimic, stârpitură. Iată: vei merge pe pământ și vei aduce dezbinare în casa acelora. Și bine să știi că, dacă într-un an de zile nu-mi aduci vestea că le-ai stricat casa, la grele cazne și nevoi te pun!...

Diavolașul făgădui – și plecă pe pământ.

Acolo, se așeză în preajma casei celor doi însurăței, punându-se cu nădejde pe lucru.

Dar tot ceea ce făcea, nimic nu-i izbutea.

Așa: l-a îndemnat pe bărbat să se uite la frumusețe străină, dar el i-a zis: „Am eu acasă nevastă mândră...”

I-a spus să meargă la crâșmă măcar o dată, dar el i-a răspuns: „Mai dulce-mi este să stau cu nevasta acasă”.

Și altele de acestea, dar, vasăzică, nu izbutea să facă nimic.

Merse atunci la nevasta aceluia, și-i șopti: „Vai, ce ochi frumoși mai ai!...”, dar nevasta îi răspunse: „Da, îi am, dar îi am numai pentru bărbățul meu...”.

Văzând că nu are trecere în felul acesta, îi zise: „iată, vecinul ți-ar putea cumpăra o năframă scumpă și niște mărgelile boierești”, dar ea îi dădu cu tifla și-i răspunse: „Bărbatu-meu mă place și fără năframă, și fără mărgelile boierești...”.

Și altele de acestea, dar, vasăzică, nu izbutea să facă nimic.

Văzând diavolașul treaba aceasta, și mult temându-se că diavolul cel bătrân o să-i rupă coastele și fălcile în bătaie, ce-i veni în gând: „Ce-ar fi dacă mi-aș lua tovarăș pe-o babă?”.

Zis și făcut. Merse și găsi, în satul de acolo, un afurisit de băboi, care chiar pe Tata diavolilor l-ar fi speriat, așa era de urâtă și de rea.

Vorbi cu ea: „Uite, maică, așa și-așa...” și ea îi răspunse, rânjind:

- De nu ți-oi strica eu casa asta, să nu-mi zici pe nume...

Și se învoiră. Prețul trebii: o pereche de papuci noi.

Și așa, băboiul merse la casa însurățeilor, prefăcându-se că le vrea binele. Asta într-o zi. În altă zi, pândi când bărbatul nu era acasă, își unse mâna cu boia, și mergând la nevasta tânără, îi puse mâna pe umăr și-i zise: „Vai, ce nevestică de treabă ești mata...”. Femeia simți pe umăr ca un soi de arsură.

Băboiul plecă – și ieșind înaintea bărbatului, îi zise cu glas mieros:

– Bun băiat ești tu, maică, da, uite, nevastica matale calcă puținel cam strâmb...

Bărbatul se tulbură:

– Cum așa, babă nebună?

– Oi fi eu nebună, da' iaca: du-te acasă și-ai să vezi pe umărul femeii o pată de boia. Este acolo fiindcă s-a ținut în brațe cu tinichigiul care ți-a dres coperișul...

Drept era, un tinichigiu tânăr dregea casa. Bărbatul porni furtună – și nu mai auzea în tot cugetul lui decât vorbele acestea: „Am s-o omor, am s-o omor!...”.

În vremea aceasta, acasă, nevasta nu mai avea astâmpăr. Băboiul o tulburase cu vorbele ei – și mai ales o frigea umărul.

Ce să facă? Stătu puțin la cumpănă, și privind împrejur, văzu icoana Maicii Domnului.

Alergă repede și începu să se închine: „Maică Preacurată, nu ne lăsa pre noi!... Desfă, tu, Maică, toate legăturile cele spurcate și ajută-ne...”.

Cu cât se ruga, cu atât simțea cum se liniștește și cum îi trece arsura de pe umăr. Avu chiar părerea că vine cineva și-o mângâie pe umăr, cu toate că nimeni nu era în odaie.

Ce se întâmplase? Maica Domnului, care vede credința și curățenia nevestelor tinere – a celor care o roagă să le stea într-ajutor împotriva vrăjilor babelor spurcate, trimise de îndată un îngerăș alb, cu aripioare străvezii și cu un pământuf de cânepă cerească cu care șterse pata de

vopsea de pe umărul nevestei, care se ruga cu foc sub icoană.

Pe urmă, femeia se sculă și ieși în întâmpinarea bărbatului, surâzându-i.

Bărbatul o privi chiorâș și nu-i dădu bună ziua.

În spatele lui, băboiul îl îndemna: „Ia te uită la umărul nevestei!...”.

Bărbatul se uită, dar nu văzu nimic. Se mai potoli și se întoarse spre babă: „Unde-i, babo?”. Baba împinse înainte un deget uscat, ca de mort, și rânjind de i se vedea fundul gurii, negru, arată spre umărul femeii.

Nevasta, prefăcându-se că n-o vede, merse de-și primi bărbatul cu față veselă și cu vorbe dulci.

Bărbatul privi umărul femeii, dar nu văzu nimic, ba chiar i se păru haina mai curată ca niciodată.

Atunci, se întoarse cu pornire mare spre băboi, și-i zise:

– Piei de-aici, băboi afurisit, că-ți moi oasele!...

Și văzând că baba tot nu pleacă, luă un retevei lustruit de după ușă și începu să-i care pe spinare. Și dă-i, și dă-i, până la poartă, până la drum, până la capătul drumului... Băboiul țipa și fugea, omul tăcea și dădea.

Și așa, și-a scăpat omul casa de la tulburare, trăind mai încolo bine cu nevasta, iubindu-se cu neconținere.

Ce-a fi pățit, pe urmă, diavolașul care n-a putut face nimic, rămâne să-și închipuie fiecare.